

Državni izpitni center

P 0 5 3 A 1 0 3 1 3

TÉLI VIZSGAIDŐSZAK

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Scütörtök, 2006. február 9.

SZAKMAI ÉRETTSÉGI VIZSGA

1. feladatlap

FELADAT	MEGOLDÁS	PONTSZÁM
1.	publicisztikai	1
2.	D	1
3.	Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium	1
4.	2.	1
	3.	1
	1.	1
5.	HAMIS	1
	IGAZ	1
	IGAZ	1
6.	1. ok: Az utóbbi hónapokban emelkedtek a bérek. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1
	2. ok: A képzés során azt sugallják nekik, hogy magas fizetést remélhetnek. <i>Vagy ue. másképpen.</i>	1
7.	a) emellett	1
	b) visszautalás: emellett	1
	előreutalás: az vagy azok vagy azt (egyet)	1
8.	1. mondat: rugalmasságot, tapasztalatot és felelősségérzetet <i>vagy ue. másképpen</i> (egy pont)	1
	2. mondat: tapasztaltabb munkavállalót <i>vagy ue. másképpen</i> (egy pont)	1
9.	a) prognózis	1
	b) D	1
10.	körülbelül, megközelítőleg, mintegy, csaknem, nagyjából <i>vagy más megfelelő</i> (egyet)	1
11.	Összeolvadás: látja, állítja (egyet)	1
	Zöngésség szerinti részleges hasonulás: érezhetően, megtorpant (egyet)	1
	Jelölt teljes hasonulás: ennek	1
12.	8,3 %-kal	1
	nyilvántartott	1
	statisztikai hivatalának	1
	átlagosan	1
	Minden rossz javításért 1 pontot levonunk.	
13.	Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara	1
14.	kétezer-kettő <i>vagy: kettőezer-kettő</i>	1
15.	a) C	1
	b) Pl.: Bátyám már kikerült a középiskolából. <i>Vagy más megfelelő.</i>	1

16.	a) vállalkozás <i>vagy</i> más <i>megfelelő</i> kérdéses <i>vagy</i> más <i>megfelelő</i>	1
	b) d i p l o m á / s / o k / k a l T K J R	1
	(Két helyes 1 pont.)	2
17.	Képzett szó: viszonylag, kockázat	1
	Összetett szó: mindössze, munkakör	1
18.	a) névmás: ennek, mondatbeli szerepe: birtokos jelző	2
	ige: látja, mondatbeli szerepe: állítmány	2
	b) minőségjelző: általános, szófaja: melléknév	2
	tárgy: okát, szófaja: főnév	2
19.	A tapasztaltabbakat részesítsék előnyben! Egy-egy pont a helyes igealakért és mondatvégi írásjelért. Más szórenddel is elfogadható.	2
20.	E	1
21.	Lipcsei András kifejtette (azt), hogy a tőkebefektetések száma érezhetően csökkent.	1
22.	Tartalom: a témának való megfelelés	4
	Stílus: a hivatalos stílusnak való megfelelés; tárgyilagosság	2
	Nyelvhelyesség: igényes, korrekt nyelvhasználat; köznyelvi formák; a nyelvjárási alakok kerülése; a helyesírási szabályok követése	5
	Szerkezet: a kérvény szerkezeti követelményeinek való megfelelés	1

2. feladatlap

A) Irányított irodalmi dolgozat

A dolgozat témája Gogol A köpönyeg című elbeszélése

A jelölt dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Elhelyezi korban az író, bemutatja a kor irodalmának jellemzőit: **2 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Rosszul határozza meg a korszakot, nem mutatja be jellemzőit.

1 pont: A korszak meghatározása helyes, a jellemzőket hiányosan mutatja be.

2 pont: A korszakot helyesen határozza meg, jól mutatja be a kor fontosabb jellemzőit.

Pl.: Gogol az orosz realizmus képviselője, a 19. sz. első felében alkotott; a realizmus korában a regény és az elbeszélés, ill. novella a vezető műfaj; a realisták kritikusan ábrázolják saját koruk társadalmát, tipikus hősöket, tipikus körülményeket jelenítenek meg, vagy más megfelelő.

Ismerteti az elbeszélés témáját: **2 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: A témát nem, ill. rosszul jelöli meg.

1 pont: A témát helyesen jelöli meg, ismertetése hiányos.

2 pont: A témát jól, teljességre törekedve ismerteti.

Pl.: Az elbeszélés egy kisember (csinovnyik) nyomorúságos, kiszolgáltatott életét és megalázottságát ábrázolja, bemutatja az írói igazságszolgáltatást, vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

Összegzi a részlet cselekményét: **2 pont.** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem ismerteti a részlet cselekményét.

1 pont: A részlet cselekményét hiányosan összegzi, ill. inkább az elbeszélés tartalmát ismerteti.

2 pont: Jól, hiba nélkül összegzi a részlet cselekményét.

Pl.: A. Akakijevics egy tekintélyes személy segítségét kéri köpönyege ügyében, de az felháborodva, a hőst megdorgálva és megalázva utasítja vissza a kérést. A főhőst halálra ijeszti, A. Akakijevics szinte férlájtultan hagyja el a tekintélyes személy irodáját. Hazafelé tartva megfázik és megbetegszik., vagy ugyanez másképpen megfogalmazva.

A cselekményösszegzést a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Megvizsgálja a hősök találkozását: **4 pont.** (Elemzés és értelmezés)

0 pont: Nem, ill. rosszul vizsgálja meg a hősök találkozását, tartalomismertetést sem ad.

1 pont: A találkozás mozzanatainak vizsgálata helyett inkább tartalomismertetést ad.

2 pont: A találkozás néhány mozzanatát meglátja, azonban elemzése felszínes.

3 pont: A találkozás mozzanatait jól, de kevésbé árnyaltan elemzi.

4 pont: A találkozás mozzanatait jól, teljességre törekedve elemzi.

Pl.: A. Akakijevics *kellőképpen megszeppent, kissé zavarba is jött*, de elmagyarázta jövetelének okát; a tábornok *bizalmaskodónak találta ezt a modort*, felháborodott (*szólt érdesen*), mert A. Akakijevics nem tartotta be a szabályokat: *...nem tudja, mi a rend? Hová tolaodott ön, nem ismeri az ügymenetet, mi?*; A. Akakijevics *...igyekezett összeszedni egész gyűszűnyi bátorságát, ...ugyanakkor érezte, hogy szörnyen verejtékezik*; megpróbált

érvelni: *...a titkárok ... az megbízhatatlan népség...;* a tekintélyes személy szerint *... lázadó szellem terjed mostanában a fiatal emberek között a feljebbvalóikkal, főnökeikkel szemben;* felháborodva dobantott lábával, *magasra kanyarította erős hangját* ezt mondva: *Tisztában van maga, kinek mondja ezt? Tisztában van azzal, hogy ki áll maga előtt?,* és elégedett volt azzal, milyen hatással volt A. Akakijevicsre, aki *megdermedt, inogni kezdett, egész testében remegett, és sehogy se bírt megállni a lábán...; Csaknem holtra váltan vitték ki.,* vagy más megfelelő.

Jellemzi a szereplőket: **2 pont.** (Elemzés és értelmezés)

0 pont: Nem vagy rosszul jellemzi a hősöket.

1 pont: Kevésbé megfelelően jellemzi a hősöket, vagy csak egyiküket jellemzi.

2 pont: Mindkét hőst megfelelően jellemzi.

Pl.: A. Akakijevics ötven év körüli félszeg, határozatlan, megalázott kishivatalnok, akinek élete és értékrendje eltorzult; a tekintélyes személy is a hivatalnoki gépezet egy kis fogaskereke, az ő értékrendje is eltorzult, emberségét is elvesztette, vagy más megfelelő.

Kifejti a főhős viselkedésének okát és következményét: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem fogalmazza meg a viselkedés okát és következményét.

1 pont: Ismerteti a viselkedés okát vagy a következményt, ismertetése felszínes.

2 pont: Kifejti a viselkedés okát és következményét, de kevésbé árnyaltan.

3 pont: Árnyaltan, teljességre törekedve fejt ki a viselkedés okát és következményét.

Pl.: A. Akakijevics tudja, hogy nem szabadna áthágnia a hivatal szabályait, nem szabadna szembefordulnia feletteseivel, de életében egyszer mégis megteszi, csak azért, hogy visszaszerezze az életét jelentő köpönyegét. Lázadása a csinovnyik-szerepből való kilépést jelenti, ezért meg kell halnia. A hivatali gépezet tagjai csak szolgálékú, soha nem lázadó emberek lehetnek, vagy más megfelelő.

Megfogalmazza az elbeszélés üzenetét: **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: Nem ismeri fel az írói üzenetet.

1 pont: Megfogalmazza az írói üzenetet, de nem értelmezi.

2 pont: Megfogalmazza és értelmezi az írói üzenetet, de kevésbé árnyaltan.

3 pont: Árnyaltan értelmezi az írói üzenetet.

Pl.: A. Akakijevics élete értelmét az új köpönyeg jelentette; annak elvesztésével értelmetlenné vált az élete. A fantasztikus befejezéssel az író igazságot szolgáltat hősének, a valóságban ez elképzelhetetlen volna, vagy más megfelelő.

A kérdést aktualizálva állást foglal az írói üzenettel kapcsolatban: **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.

1 pont: A véleménykifejtés elég meggyőző, példákkal alátámasztott, de kevésbé eredeti.

2 pont: A véleménykifejtés meggyőző, példákkal alátámasztott, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet vele.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi tantárgyi vizsgakatalógus alapján értékeljük (nyelvhelyesség: 6 pont; stílus: 3 pont; szerkezet: 2 pont). A tárgyi hibákért 0,5 pontot vonunk le.

B) Irodalmi dolgozat

A dolgozat témája Kosztolányi Dezső A kulcs című novellája

A jelölt a dolgozatában a szempontoknak megfelelően megpróbálja elvégezni az alábbiakban leírtakat.

Összegzi a részlet cselekményét: **2 pont** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem összegzi a cselekményt, tartalomismertetést sem ad.

1 pont: A cselekmény összegzése helyett inkább tartalmat, a novella teljes cselekményét ismerteti.

2 pont: Jól, teljességre törekedve összegzi a cselekményt.

Pl.: A kisiút anyja elküldte a hivatalba a kamrakulcsért. Az apát meglepi fia váratlan érkezése, ezért zavarában fölháborodva korholja őt munkatársa előtt. Előkerül a kulcs, azonban a kisiú nem tud távozni, mert megjelenik a főnök, aki előtt apja igen alázatosan viselkedik, vagy más megfelelő.

Utal az események kimenetelére: **2 pont** (Ismeret és alkalmazás)

0 pont: Nem utal a kimenetelre, ill. a kimenetel ismertetése rossz.

1 pont: A kimenetel ismertetése jó, de kevésbé árnyalt.

2 pont: Az események kimenetelét jól, árnyaltan mutatja be.

Pl.: A főnök és a kisiú közt beszélgetés alakult ki, s ennek következtében a fiát addig szidalmazó apa is dicséri kisiát. A kisiú kulccsal a kezében hazafelé indul. Zavarban van, ugyanakkor boldog is, vagy más megfelelő.

A cselekményösszegzést és az események kimenetelét a jelölt ismertetheti az elemzés, ill. az értelmezés során is.

Elemzi az apa magatartását: **3 pont**. (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem, vagy rosszul elemzi az apa magatartását.

1 pont: Csak felszínesen mutat rá az apa magatartásjegyeire.

2 pont: Elemzi az apa magatartását, de kevésbé elmélyülten.

3 pont: Árnyaltan, a teljesség igényével elemzi az apa magatartását.

Pl.: Az apa alacsony beosztású kishivatalnok; távolságtartó, aki fiával nem tud bensőséges kapcsolatot teremteni; munkahelyi jelentéktelenségét szégyelli fia előtt. Főlényesen viselkedik, szégyenében, ill. zavarában szidja fiát: *Aztán hogy jössz ide, tisztességes emberek közé?. Nem szégyelled magad?, dühös. Mindig zavartok – fakadt ki;* haszontalannak nevezi: *Mindig kódorog. A labdán jár az esze, nem a könyvön.*; a főnök iránt alázatos, megalázkodó: *a földig bókolt, olvadozott, Már is rohant úgy, ahogy volt, kalap nélkül.*, vagy más megfelelő.

Értelmezi az apa viselkedésének okát: **3 pont**. (Elemzés és értékelés)

0 pont: Csak felszínesen mutat rá az apa viselkedésének okára.

1 pont: Meglátja az apa viselkedését/viszonyulását, de ennek okát nem értelmezi.

2 pont: Kevésbé elmélyülten értelmezi az apa viselkedésének okát.

3 pont: Árnyaltan, a teljesség igényével értelmezi az apa viselkedésének okát.

Pl.: Az apa egész lényét áthatja a hivatal: *... mindig ezt hajtogatta: „a hivatal, a hivatal, a hivatal”; Anyja is: „szegény apád a hivatalban, a hivatalból, a hivatalért”;* ezért a családban is ekképpen viselkedik – elvárja a tekintélytiszteletet, amelynek létjogosultsága megcsorbulhat fia látogatása következtében; szégyelli magát, ezért szidalmazza fiát; a főnök előtt szolgálékú, saját jelentéktelenségének tudatában levő kishivatalnokként viselkedik, vagy más megfelelő.

Elemzi a kisfiú magatartását: **2 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem vagy rosszul elemzi a kisfiú magatartását.

1 pont: Csak felszínesen mutat rá a kisfiú magatartásjegyeire.

2 pont: Árnyaltan elemzi a kisfiú magatartását.

Pl.: Pista illetudó, szorgalmas, talpraesett kisfiú, aki tisztelettudóan viselkedik apjával; az események következtében a felnőttek világába lép, de az apához vezető út is megnyílik számára, vagy más megfelelő.

Értelmezi a kisfiú felismerését: **3 pont.** (Elemzés és értékelés)

0 pont: Nem vagy rosszul látja meg a kisfiú felismerését.

1 pont: Meglátja a felismerést, de nem értelmezi.

2 pont: Meglátja a felismerést, de kevésbé árnyaltan értelmez.

3 pont: Árnyaltan, a teljesség igényével értelmezi a kisfiú felismerését.

Pl.: A kisfiú eddigi apa-képe megváltozik. A hivatali látogatás előtt apját igen fontos embernek képzelhette: *A Hivatal úgy vette körül, mint holmi rejtélyes, mindenütt jelenlevő, ünnepélyes, szigorú, fényes és megközelíthetetlen valóság.*, a tiszta gyermeki szeretet párosul a tisztelettudó magatartással. A hivatalba érve egy másik apa-kép bontakozik ki előtte: *Az íróasztalt nézte, a kis, nyomorék, hektikás íróasztalt. Nagyobbnak képzelte.*; szembesül apja kicsinységével, jelentéktelenségével, megalázottságával, vagy más megfelelő.

Kifejti a novella üzenetét: **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A novella üzenetét nem vagy rosszul fogalmazza meg.

1 pont: A novella üzenetét felszínesen fogalmazza meg.

2 pont: A novella üzenetét árnyaltan fogalmazza meg.

Pl.: Az apa főnöke elfogulatlan szemével is látja majd gyermeke értékeit; a fiú az addig tekintélyelvű apában meglátta az esendő embert, akinek sorsában saját sorsát véli felfedezni, vagy más megfelelő.

Kifejti véleményét a témáról: **2 pont.** (Szintézis és értékelés)

0 pont: A véleménykifejtés nem meggyőző, közhelyeket fogalmaz meg.

1 pont: A véleménykifejtés kevésbé eredeti, kevésbé meggyőző.

2 pont: A véleménykifejtés meggyőző, eredetiségre törekvő.

A jelölt véleményét akkor is tiszteletben kell tartani, ha az értékelő tanár netán nem ért egyet vele.

Az irodalmi dolgozat nyelvezetét a szakmai érettségi tantárgyi vizsgakatalógus alapján értékeljük (nyelvhelyesség: 6 pont; stílus: 3 pont; szerkezet: 2 pont). A tárgyi hibákért 0,5 pontot vonunk le.